

ועל הניסים וקרה"ת בחנוכה

קטעים משו"ע ושוע"ר – הקשורים לנושא השיעור

שוע"ר סי' קפח

ו ולפי שהזכרה היא בקשת רחמים קבעוה בברכת בונה ירושלים שהיא ג"כ בקשת רחמים ולא בברכת הארץ כמו על הנסים בחנוכה ופורים שהיא הודאה.

יז היה אוכל בשבת ונמשכה סעודתו עד שחשיכה אפילו כמה שעות בלילה מזכיר של שבת בברכת המזון לפי שהכל הולך אחר התחלת הסעודה שאז חל עליו חיוב הזכרה מעין המאורע ולא נפקע ממנו חיוב זה ביציאת היום.

וה"ה לראש חודש חנוכה ופורים. ויש אומרים שבראש חודש חנוכה ופורים הואיל ואין בהם תוספת מחול על הקדש אינו מזכיר מעין המאורע אחר שיצא היום. ואין נוהגין כן.

ומכל מקום אם נמשכה סעודתו בערב שבת או בערב ראש חודש תוך הלילה צריך להזכיר של שבת או של ראש חודש אם אכל כזית משחשיכה, אע"פ שבתחלת הסעודה היה פטור מלהזכיר לפי שמכל מקום חל עליו חיוב ההזכרה באכילת כזית שמשחשיכה, וה"ה לחנוכה ופורים.

ויש אומרים שאפילו לא אכל כזית משחשיכה צריך להזכיר כיון שבשעה שמברך כבר קידש היום של שבת או יום טוב או ראש חודש חנוכה ופורים.

וכן אם נמשכה סעודתו בשבת או ראש חודש חנוכה ופורים עד הלילה, אע"פ שגמרה מבעוד יום אלא שמברך בלילה, אינו מזכיר מעין המאורע (של אותו היום) כיון שכבר פנה היום. ונוהגין כסברא הראשונה.

והוא שלא התפלל ערבית אע"פ שהציבור התפללו כבר אבל אם התפלל ערבית אפילו מבעוד יום באמצע סעודתו שוב אינו מזכיר מעין המאורע של אותו היום אפילו מברך ג"כ מבעוד יום. ואצ"ל מי שנמשכה סעודתו למוצאי שבת והתפלל ערבית שאינו מזכיר עוד של שבת בברכת המזון. ואע"פ שלסברא ראשונה שהכל הולך אחר התחלת סעודה היה ראוי להזכיר גם אחר תפלת ערבית, מכל מקום יהא נראה שדבריו סותרים זה את זה שתחלה התפלל תפלת יום שלאחריו ואח"כ מזכיר יום העבר.

(מכל מקום אם לא התפלל ערבית ומוצאי שבת הוא ראש חודש מזכיר של שבת וגם של ראש חודש, אם אכל כזית משחשיכה, ואין כאן סתירה, כיון שמזכיר של שבת תחלה ואח"כ של ראש חודש. ואע"פ שאי אפשר לומר שמקבל עליו ראש חודש עכשיו כשמזכירו אחר שהזכיר כבר שבת, שהרי מקובל ועומד היא מששקעה החמה, וגם אם היה מקבלו עכשיו לא חל עליו חיוב ההזכרה עכשיו אלא כשאכל כבר קודם שהזכיר של שבת, אין לחוש לכל זה, שאף שחל עליו ראש חודש כבר מזכיר הוא של שבת כמו שמזכיר מעין המאורע בכל מוצאי שבת ומוצאי ראש חודש אפילו כמה שעות בלילה שכבר חלף והלך לו יום שמזכיר, הואיל והתחלת הסעודה היתה בו, ואע"פ שנראה לכל העולם שהוא לילה אין זו סתירה כל שהוא לא עשה כבר דבר הסותר לזה, וה"ה במוצאי שבת לראש חודש כשמזכיר של שבת לא עשה עדיין דבר הסותר לזה, ואח"כ כשמזכיר של ראש חודש האמת הוא שהוא מזכיר).

ויש אומרים שאעפ"כ זו סתירה היא, ולכן מזכיר של ראש חודש שהיא חובה לדברי הכל ולא של שבת שהיא מחלוקת. אבל במוצאי שבת של חנוכה ופורים מזכיר של שבת ולא של חנוכה ופורים, לפי שכל יום שאין בו קרבן מוסף אין הזכרתו חובה בברכת המזון כמ"ש סי' תרפ"ב (עיי' לעיל סי' [ד]). ותרצ"ה. והעיקר כסברא הראשונה.

ואם משחשיכה לא אכל כזית פת לדברי הכל מזכיר שבת לבד כל שלא התפלל ערבית.

ואם הבדיל על שולחנו דינו כהתפלל ערבית ושוב אינו מזכיר של שבת בברכת המזון. ואם אמר המבדיל בין קודש לחול בלבד בלא כוס כמ"ש בסי' רצ"ט יש להסתפק (ולפי מ"ש כאן אין כאן ספק דלא גרע מהזכרת ראש חודש) אם דינו כהתפלל ערבית, ולפיכך שב ואל תעשה עדיף, שהרי יש אומרים שלעולם אינו מזכיר של שבת אחר שיצא היום.

שוע"ר סי' תרסב

א ביום הראשון של חולו של מועד קורא כהן וביום השני, ולוי וביום השלישי, וישראל חוזר וקורא וביום השלישי, והרביעי קורא ספיקא דיומא וביום השני וביום השלישי, ועל דרך זה קורים בשאר הימים (הג"ה, וי"א ששנים הראשונים קורין בספיקא דיומא, והשלישי קורא ביום המחרת, והד' חוזר וקרא כל ספיקא דיומא דהיינו מה שקראו שנים הראשונים. וכן אנו נוהגין...). ובארץ ישראל שאין שם ספיקא דיומא אין קורין בכל יום אלא קרבן היום בלבד.

שו"ע סי' תרפד

א קורים בקרבנות הנשיאים שבפרשת נשא שלשה בכל יום ... ביום שני קורא כהן ביום השני עד פר אחד בן בקר, ולוי עד ביום השלישי, וישראל חוזר וקורא ביום השני, ועל דרך זה בכל יום (הגה: וי"א שישראל קורא ביום שלאחריו, דהיינו ביום הג', וכן בכל יום, וכן נוהגין).

שו"ת צמח צדק או"ח סי' סח

דעת הרמב"ם והטור דאין קורין רק נשיא אחד של אותו היום, ביום ב' נשיא השני וביום ג' נשיא הג'. אלא דאנן נהיגין כמ"ש בהגמ"י לקרות נשיא דמחר להשלישי.

אג"ק חי"ד אגרת ד'תשצג

הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע למעשה, לפני איזה שנים לאחרי ביאתו כאן שהיתה הקביעות כמו השתא [סי' השיחות ה'תד"ש ע' 40], - שאותם שאכלו כזית הן ביום והן משחשכה (כמובן ע"י פריסת מפה וקידוש) יאמרו רצה ואח"כ יעלה ויבוא.

אג"ק חט"ו אגרת ה'שנב

קרה"ת בימי חנוכה – מנהגנו עפמ"ש"כ בשו"ת צמח צדק הועתק בקוני ברוך שעשה נסים. וכ"כ גם הרר"ב ש"י נאה בלוח כולל חב"ד [ב' דחנוכה קורא לכהן ביום השני גוי, עד מלאה קטרת. לוי, עד בן צוער. ישראל ביום השלישי גוי (ועד"ז כל ימי חנוכה)], שעברתי עליו, ופליאה מה גרם לספק בהנהגת חב"ד מפורסמת.